
Opatów, st. 1, gm. loco, woj. śląskie, AZP 83-46/10

Informator Archeologiczny : badania 33, 71-72

1999

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

Podczas prac odkryto 74 obiekty nieruchome, które koncentrowały się w centralnej części badanego obszaru, tworząc wydzielające się skupiska. Obiekty miały postać jam o zarysach w przekroju poziomym najczęściej nieregularnych, owalnych lub kolistych, a w przekroju pionowym nieregularnych, których wymiary wahały się od 22 x 46 cm do 274 x 400 cm, a głębokość od 12 do 80 cm. W wypełniskach jam znajdowano ceramikę naczyniową kultury łużyckiej w liczbie od 1 do ponad 100 fragmentów (łącznie ponad 1585 fragmentów) oraz sporadycznie polepę, zabytki krzemienne i fragmenty kości zwierzęcych.

Osadę kultury łużyckiej, na podstawie ceramiki, datować można na okresy V i VI epoki brązu i łączyć z grupą północnomazowiecką kultury łużyckiej, jakkolwiek zaznaczają się tutaj także wpływy grupy warmińsko-mazurskiej i wschodniomazowiecko-podlaskiej.

W stropie obiektu 34, którego wypełnisko zawierało 41 fragmentów ceramiki kultury łużyckiej, znaleziono fragment naczynia wczesnośredniowiecznego, ornamentowanego poziomymi żłobkami. Fragment ten datować można na XIII wiek. Jest to jedyny ślad osadnictwa wczesnośredniowiecznego w obrębie przebadanego obszaru.

Materiały i dokumentacja złożone w PSOZ Województwa Mazowieckiego, Delegatura w Ostrołęce.

Badania nie będą kontynuowane.

OPATÓW, st. 1, gm. *loco*, woj. śląskie, AZP 83-46/10

- cmentarzysko kultury łużyckiej z II/III-V okresu epoki brązu – wczesnej epoki żelaza

Ratownicze badania archeologiczne, przeprowadzone w terminie od 29 czerwca do 23 lipca przez Anitę Szczepanek, Magdalenę Wieczorek (autorki sprawozdania, „Archo” Wiesława Jagodzka-Hadamik). Finansowane przez Śląski WKZ w Katowicach. Drugi sezon badań. Przebadano obszar o łącznej powierzchni 3,25 ara.

W roku 1999 kontynuowano ratownicze badania wykopaliskowe w zachodniej i północnej części cmentarzyska, na obrzeżach piaszownicy w miejscach najbardziej zagrożonych, gdzie w czasie badań w 1998 r. stwierdzono występowanie obiektów grobowych niszczonych wybiórką piasku. Odkryto 15 obiektów grobowych (nr 1295-1309).

Najliczniejszą grupę wśród grobów stanowiły pochówki szkieletowe (groby: 1297, 1298, 1300, 1302, 1304, 1306). Na ogół groby szkieletowe miały konstrukcje kamienne w postaci bruków nagrobnych bądź obstaw grobowych zorientowanych w przybliżeniu wzdłuż osi północny zachód – południowy wschód. Odmienny był tylko jeden pochówek pozbawiony konstrukcji kamiennej (grób 1302), w przypadku którego jedynie jama grobowa o orientacji północny zachód – południowy wschód wyróżniała się ciemniejszą barwą od otaczającego go piasku. Groby szkieletowe zawierały nieliczne fragmenty ceramiki (grób 1297, 1304) lub pozbawione były wyposażenia (groby: 1298, 1300, 1302, 1306). Kości szkieletów uległy całkowitemu rozkładowi, tylko w grobie 1300 w południowej części jamy grobowej znaleziono resztki szkliwa zębów.

W grobach ciałopalnych popielnicowych (groby: 1299, 1301, 1303, 1309) popielnicę złożono w obrębie niewielkiej jamy w przybliżeniu kształtu owalnego. Wyróżniły się dwa groby, którym towarzyszyły konstrukcje kamienne. W przypadku grobu 1309 popielnica nakryta była brukiem kamiennym zorientowanym w przybliżeniu wzdłuż linii północny zachód – południowy wschód, w obrębie którego znajdowały się fragmenty ceramiki. Natomiast popielnica z grobu 1303 otoczona była wieńcem ułożonym z kamieni. Rolę popielnic w grobach pełniły wazy (groby: 1299, 1303, 1309), a w grobie 1301 garnek, któremu towarzyszyła czarka.

Groby ciałopalne jamowe (groby: 1295, 1296, 1305, 1307, 1308) miały konstrukcje kamienne w postaci obstaw grobowych zorientowanych po linii wschód-zachód (grób 1305) lub zaznaczane

były pojedynczymi kamieniami (groby: 1296, 1307). Kości przepalone rozmieszczone były w obrębie jam grobowych wyróżniających się ciemniejszą barwą od otaczającego ją piasku (groby: 1295, 1296, 1305, 1307). Pochówki wyposażone były w naczynia (groby: 1295, 1305) lub fragmenty ceramiki (groby: 1296, 1307). Natomiast w grobie 1308 przepalone kości złożone były w dwóch skupieniach w czystym piasku, w obrębie jednego z nich znajdowała się szpila brązowa.

Na podstawie wstępnej analizy materiału zabytkowego pochodzącego z odkrytych zespołów grobowych oraz formy owych obiektów można uznać stanowisko I w Opatowie za typowe dla podgrupy częstochowsko-gliwickiej grupy górnośląsko-małopolskiej kultury łużyckiej.

Materiały i dokumentacja przechowywane są w depozycie w Instytucie Archeologii Uniwersytetu Jagiellońskiego, a po opracowaniu trafią do Muzeum Okręgowego w Częstochowie.

Wyniki badań zostaną opublikowane w „Badaniach Archeologicznych na Górnym Śląsku i Ziemiach Pogranicznych”, „Sprawozdaniach Archeologicznych Instytutu Archeologii i Etnologii PAN”.

Badania będą kontynuowane.

Opoki, st. 47, gm. Aleksandrów Kujawski, woj. kujawsko-pomorskie, AZP 43-43 – patrz: wczesna epoka żelaza

OSTROŁĘKA, st. 7, gm. Sulmierzyce, woj. łódzkie, AZP 79-48/88

- cmentarzysko kultury łużyckiej z końca epoki brązu i prawdopodobnie wczesnej epoki żelaza
- cmentarzysko kultury przeworskiej z późnego okresu wpływów rzymskich

Ratownicze badania archeologiczne, przeprowadzone w terminie od 16 do 26 sierpnia przez mgr Iwonę Młodkowską-Przepiórkowską (autorka sprawozdania, Usługi Archeologiczno-Konserwatorskie). Finansowane przez WKZ w Łodzi. Drugi sezon badań. Przebadano powierzchnię 225 m².

Badania kontynuowano w nawiązaniu do wykopów z ubiegłego roku w miejscu największej kumulacji terenu, stanowiącej fragment wydmy piaszczystej. Przebadano 25 obiektów, z tego 21 grobów; 4 obiekty okazały się obiektami o nieokreślonej funkcji, zawierającymi różnorodne materiały ceramiczne. Wśród 21 grobów 20 było grobami kultury łużyckiej, 1 pochówkiem kultury przeworskiej. Wszystkie groby były pochówkami ciałopalnymi, w zdecydowanej większości popielnicowymi. Stropy jam grobowych występowały na poziomach 25-40 cm.

Pierwotnie wszystkie groby przykrywały gęste bruki kamienne. Popielnice stały najczęściej w czystym piasku, zarysy jam zaobserwowano jedynie w 6 grobach. Były to jamy małe, koliste i owalne. Zdecydowana większość grobów to groby pojedyncze. Były one mocno zniszczone, połowa z nich zachowała się w stanie szczątkowym. Rozwleczone skorupy występowały na powierzchni lub pod samą powierzchnią gruntu. W 4 grobach popielnicowych zachowały się przystawki-naczynia miniaturowe. Wśród spalonych kości znaleziono maleńki fragment drutu brązowego i 2 paciorki kościane.

Materiały i dokumentacja przechowywane są w Muzeum w Radomsku.

Wyniki badań zostaną opublikowane w „Pracach i Materiałach Muzeum Archeologicznego i Etnograficznego w Łodzi”.

Badania będą kontynuowane.

Pławniowice, st. 16, gm. Rudziniec, woj. śląskie – patrz: młodszy okres przedrzymski – okres wpływów rzymskich